

ششمین همایش جرم‌شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان

نهاد برگزار کننده همایش: بنیاد علمی و حقوقی قانون یار

(با همکاری و حمایت معنوی دادگستری بروجرد، دانشگاه امام صادق، انجمن علمی معارف دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه لرستان، آموزش و پرورش، دانشگاه آزاد رفسنجان، سازمان ارشاد اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه و....)

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۲۹ آذرماه ۱۴۰۲ شماره مقاله: ۲۸/۹۳۸۹ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۷۷۷

تبیین فقهی و حقوقی تبعات منفی ماهواره بر کانون گرم خانواده با مذاقه در حکم خرید و فروش ماهواره در نظام فقهی

محمدیاسین فلاح

دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه پیام نور استان لرستان (مرکز خرم آباد)

چکیده

گسترش فناوری‌های ارتباطی و دسترسی گسترده به شبکه‌های ماهواره‌ای، علاوه بر آثار فرهنگی و اجتماعی، پیامدهایی را در ساختار خانواده و روابط میان اعضای آن ایجاد کرده است. این پژوهش با رویکردی فقهی و حقوقی، به بررسی تبعات منفی استفاده از ماهواره بر کانون خانواده و تبیین حکم خرید و فروش تجهیزات دریافت برنامه‌های ماهواره‌ای در نظام فقهی می‌پردازد. در این راستا، ضمن بررسی آثار احتمالی استفاده ناصحیح از شبکه‌های ماهواره‌ای بر روابط زوجین، تربیت فرزندان، ارزش‌های اخلاقی و انسجام خانواده، مبانی فقهی مرتبط با منع یا جواز استفاده، خرید و فروش و نگهداری تجهیزات ماهواره‌ای مورد تحلیل قرار می‌گیرد. همچنین، با توجه به قواعد و اصول فقهی از جمله حرمت مقدمه حرام، لاضرر، حفظ نظام خانواده و منع اشاعه فساد، حدود مسئولیت و ممنوعیت‌های مرتبط با این تجهیزات بررسی می‌شود. از منظر حقوقی نیز، جایگاه مقررات ناظر بر تجهیزات دریافت از ماهواره و محدودیت‌های قانونی مربوط به نگهداری، خرید و فروش و استفاده از آن مورد توجه قرار می‌گیرد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ارزیابی حکم ماهواره نمی‌تواند صرفاً بر مبنای ماهیت ابزار صورت گیرد، بلکه محتوا، نحوه استفاده، آثار اجتماعی و خانوادگی و اهداف استفاده از آن نیز در تحلیل فقهی و حقوقی مؤثر است.

واژگان کلیدی: ماهواره، خانواده، فقه اسلامی، حقوق خانواده، خرید و فروش ماهواره، حرمت، آسیب‌های اجتماعی

بخش اول: دلایل و انگیزه های تماشای برنامه های ماهواره ای

دلایل مختلفی در علاقه مندی افراد به تماشای برنامه های شبکه های ماهواره ای موثر هستند و بینندگان این شبکه ها با انگیزه های مختلف به تماشای برنامه ها و شبکه های مختلف آن مزینند. به منظور آگاهی از میزان تاثیر گذاری عوامل مختلف و موثر برخی از مهمترین و عام ترین این انگیزه ها و عوامل برای بینندگان شبکه های ماهواره ای خوانده شد و از آنها خواسته شد بگویند هریک از این موارد تا چه حد موجب شده است تا آنها برنامه های ماهواره را تماشا کنند. نتایج به دست آمده در ادامه آورده شده است.

کاربرد ماهواره تلویزیونی: تلویزیون های ماهواره ای مشکلات ناشی از محدودیت در برد و تحریف امواج را به واسطه انتشار امواج از طریق ماهواره های قرار گرفته در مدار زمین، تا حدود زیادی کاهش می دهند. سیستم های ماهواره ای و به خصوص ماهواره های تلویزیونی، جهت ارسال و دریافت سیگنال های رادیویی از آنتن های مخصوص که بشقابهای ماهواره نامیده می شوند استفاده می کنند. ماهواره های تلویزیونی همگی در محدوده مدار زمین قرار گرفته اند، این ماهواره ها با سرعتی برابر ۱۱ هزار کیلومتر در ساعت به سمت فضا پرتاب شده و در فاصله تقریبی ۳۷.۵۰۰ کیلومتری از زمین قرار خواهند گرفت. در چنین سرعت و ارتفاعی ماهواره ها می توانند هر ۲۴ ساعت یا شبانه روز، یک بار به دور کره زمین بگردند. نسل های قدیمی سیستم های پخش تلویزیونی ماهواره ای، بر روی باند (سی) که شامل گستره فرکانس رادیویی از ۳.۴ گیگا هرتز تا ۷ گیگا هرتز بود، برنامه پخش می کردند. همچنین در انتشار دیجیتال ماهواره ای، برنامه ها هم اکنون بر روی باندهای نام (کایو) با گستره ۱۲ الی ۱۴ گیگا هرتز پخش می شوند.

حرمت شرعی ماهواره: در مورد چگونگی استفاده از «ماهواره» یا هر ابزار و تکنولوژی دیگری باید به چند نکته دقت شود. اول آن که معمولاً در ذات هیچ تکنولوژی یا ابزاری، حرمتی قرار ندارد، مگر آن که صرفاً برای حرام ساخته شده باشد و هیچ استفاده حلالی از آن معمول نباشد (مثل ورق). پس عمده جنبه حرمت استفاده از اشیای متفاوت، به چرایی، نحوه و نتیجه استفاده از آن برمی گردد. پس، اصل بر این است که در ذات استفاده از ماهواره نیز هیچ اشکالی نیست، بلکه حرمت به استفاده سوء و مضر از آن برمی گردد. چنانچه امروزه بسیاری با استفاده از دیش و

لوگو برگزارکننده و برجسته ترین حامیان معنوی همایش (برچرد- ۲۹ آذر ۱۴۰۲)

دستگاه دریافت کننده فقط از شبکه های ایرانی استفاده می کنند و حرمتی هم ندارد. حرمت استفاده از ماهواره نیز در همین حد است. یعنی در اصل ماهواره حرمتی نیست، اما، این وسیله (در مصرف عمومی و نه تخصصی)، بیش از آن که عامل اطلاع رسانی باشد، عامل ترویج فساد و فحشا است و هیچ امکانی برای کنترل شخصی یا حکومتی استفاده از آن وجود ندارد. تمامی حملات تبلیغاتی، سایبری و ضد فرهنگی شیوع فساد و فحشا و تغییر فرهنگ نیز از همین طریق است. به خاطر همین بعضی از مراجع بزرگوار تقلید حرمت استفاده از ماهواره را مشروط به استفاده های غیرمشروع از آن کرده اند. گفتنی است مطابق با ماده یک قانون «ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت ماهواره» مصوبه ۲۰ بهمن ماه سال مجلس شورای اسلامی، توزیع و استفاده از تجهیزات دریافت از ماهواره جز در مواردی که قانون تعیین کرده است ممنوع است.

بخش دوم: خلاف قانون بودن خرید و فروش ماهواره

آخرین جهتی که در بحث حرمت بیع ماهواره از آن بحث می کنیم جهت قانونی مسئله است. می دانیم که خرید و فروش ماهواره طبق قانون جمهوری اسلامی ممنوع است. از سویی قوانین مصوب شورای نگهبان را قوانینی می دانیم که تبعیت از آنها واجب می باشد چنانچه در استفتائی از رهبر معظم انقلاب چنین آمده است: «سؤال: مخالفت با قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی و به طور کلی همه قوانین دولتی چه حکمی دارد؟ و آیا موارد ترک عمل به قوانین از موارد امر به معروف و نهی از منکر محسوب می شوند؟ جواب: مخالفت با قوانین و مقررات و دستورات دولت اسلامی که به طور مستقیم توسط مجلس شورای اسلامی وضع شده و مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفته اند و یا با استناد به اجازه قانونی نهادهای مربوطه وضع شده اند، برای هیچکس جایز نیست و در صورت تحقق مخالفت توسط فردی در این خصوص، بر دیگران تذکر و راهنمایی و نهی از منکر لازم است (البته با وجود شرایط نهی از منکر)». بنابراین خرید و فروش ماهواره از این جهت هم حرام می باشد و این امری است که متأسفانه حتی برخی مؤمنین رعایت نمی کنند و به بهانه ی اینکه «غرض ما اطلاع است» به خود مجوز خرید ماهواره را می دهند. حال آنکه حتی اگر هیچ استفاده ی حرامی هم نشود و فرض گردد که به لحاظ شرعی خرید ماهواره هیچ حرمتی ندارد، همین قانونی نبودن این امر کافی است که خرید آن جایز نباشد. اگر هم کسی مقصود صحیحی از این امر دارد طبق قانون مصوب شورای نگهبان باید از وزارت

ارشاد مجوز بگیرد. پس از بررسی وجود یا عدم وجود مقتضی صحت خرید و فروش ماهواره در مقاله ی قبلی در این مقاله به بررسی جهات حرمت این امر پرداختیم. جهاتی چون «قصد حرام» و «مخالفت با قانون» به ما نشان می دهد که خرید و فروش ماهواره (جز برای اشخاص و نهادهای خاص) جایز نمی باشد. البته نویسنده معترف است که این مقاله به هیچ وجه یک کار پخته ی فقهی محسوب نشده بلکه تنها گامی ابتدایی در این باب بوده و تمرین درس هایی است که یک طلبه ی سطح آنها را می آموزد. والحمدلله .

الف) خرید و فروش ماهواره در فقه

در مورد حکم خرید و فروش ماهواره ابتدائاً سه احتمال وجود دارد: ۱-صحت و حلیت معامله ۲- فقط بطلان معامله ۳-بطلان و حرمت معامله. برای اینکه بدانیم کدامیک از این احتمالات صحیح است از شیوه ی استدلالی مقتضی و مانع استفاده می نماییم .

سه احتمال برای حکم خرید و فروش ماهواره: ابتدائاً سه احتمال برای حکم خرید و فروش ماهواره متصور است : الف)صحت و حلیت ب)بطلان ج) بطلان و حرمت. نیاز به بیان نیست که تفاوت بطلان و حرمت در این است که اگر معامله ای فقط باطل بوده و حرام نباشد، معامله کننده ها بخاطر معامله گناهی را مرتکب نمی شوند بلکه فقط تصرف آنها در آنچه در معامله بدست می آورند حرام بوده و غصبی محسوب می شود چراکه مجوز شرعی برای این تصرف نداشته اند. اما اگر معامله ای علاوه بر بطلان حرام نیز باشد، خود همین خرید و فروش و معامله نیز دارای عقاب خواهد بود. گفتنی است در صورت اول (یعنی جایی که فقط بطلان باشد) اگر طرفین مصالحه کنند و به یکدیگر حق اجازه ی تصرف دهند، دیگر مسئله حرمت تصرف هم برطرف می شود و وجهی برای گناه و عقاب باقی نمی ماند. به هر حال لازم است که ما ابتدائاً بحث خرید و فروش ماهواره را از حیث «مقتضی» بررسی نماییم و سپس به فحص از موانع نیز بپردازیم و همانطور که ذکر شد حتی اگر در مرحله ی اول ثابت شود که مقتضی صحت وجود ندارد و معامله «باطل» است، بحث از موانع باز مفید خواهد بود زیرا ممکن است علاوه بر «بطلان»، «حرمت» نیز ثابت شود. خوب است قبل از آغاز سخن پیرامون «مقتضی»، استفتائی از رهبر معظم انقلاب حضرت ایت الله خامنه ای (مد ظله العالی) را که پاسخ آن به همین شیوه ی «مقتضی و مانع» داده شده است را بیان نماییم: سؤال: آیا خرید و نگهداری و استفاده از

دستگاه گیرنده برنامه‌های تلویزیونی از ماهواره جایز است؟ و اگر دستگاه گیرنده مجانی به دست انسان برسد چه حکمی دارد؟ جواب: «دستگاه آنتن ماهواره‌ای از این جهت که صرفاً وسیله‌ای برای دریافت برنامه‌های تلویزیونی است که هم برنامه‌های حلال دارد و هم برنامه‌های حرام، حکم آلات مشترک را دارد. لذا خرید و فروش و نگهداری آن برای استفاده در امور حرام، حرام است و برای استفاده‌های حلال جایز است. ولی چون این وسیله برای کسی که آن را در اختیار دارد زمینه دریافت برنامه‌های حرام را کاملاً فراهم می‌کند و گاهی نگهداری آن مفاسد دیگری را نیز در بر دارد، خرید و نگهداری آن جایز نیست مگر برای کسی که به خودش مطمئن است که استفاده حرام از آن نمی‌کند و بر تهیه و نگهداری آن در خانه‌اش مفسده‌ای هم مترتب نمی‌شود. لکن اگر قانونی در این مورد وجود داشته باشد باید مراعات گردد.» می‌بینیم که در پاسخ این استفتاء ابتدائاً فرموده اند از آنجا که ماهواره قابلیت استفاده‌های حلال را هم دارد پس فی نفسه دارای «مقتضی» صحت بیع می‌باشد. سپس از «موانع» سخن گفته اند و با ذکر موانعی از قبیل ایجاد مفسده یا خلاف قانون بودن، حکم به حرمت خرید و فروش آن نموده اند. دراین مقاله فقهی از همین روش برای بررسی حکم خرید و فروش ماهواره (چه گیرنده و چه دیش ماهواره) استفاده می‌نماییم

ب) بررسی ادله‌ی مربوط به اثبات مقتضی صحت

قال الله تعالى: «أحلّ الله البيع» و «یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا أموالکم بینکم بالباطل إلا أن تكون تجاره عن تراض منکم» روی عن الصادق علیه السلام فی تحف العقول: «کل شیء یکون لهم فيه الصلاح من جهة من الجهات فهذا كله حلال بیعه وشرأؤه وإمساكه و استعماله وهبته وعاریته» (وسائل ج ۱۷ ص ۸۳) یعنی «هرچیزی که وجه صلاح و منفعتی برای مردم داشته باشد، خرید و فروش و نگه داشتن و استفاده از آن و هبه دادن و عاریه دادن آن حلال است» در دو آیه‌ی شریفه فوق اصل بیع و معامله‌ی با رضایت طرفینی از جانب شارع مقدس امضا شده است. به این ترتیب این آیات شریفه می‌توانند اثبات کننده‌ی مقتضی صحت هر بیعی باشند. یعنی برای اثبات اصل شرعیت و حلیت هر معامله‌ای کافی است بر آن عنوان «بیع» یا «تجارت توأم با رضایت طرفینی» صدق کند تا اجمالاً مقتضی صحت را داشته باشد. اما در روایتی که از امام صادق علیه السلام نقل شده است قدری مسئله وسیع تر می‌شود و ملاک

داشتن مقتضی صحت، «دارا بودن منفعت و مصلحت» معرفی می گردد. به این ترتیب این روایت شریف مقید و مبین آیات مذکور محسوب شده و دایره ی اقتضای صحت و حلیت را محدودتر می نماید و علاوه بر رضایت طرفینی و صدق عنوان بیع یا تجارت، دارای منفعت بودن عوضین را هم برای داشتن اقتضای صحت معامله شرط می کند. پس تا وقتی که چیزی منفعتی نداشته باشد قابلیت بیع را ندارد و چنین بیعی را شارع مقدس امضا نفرموده است ولو که هیچ مفسده ای هم بر آن مترتب نشود. اکنون برای تطبیق این روایت شریف بر موضوع خرید و فروش ماهواره لازم است پیرامون دو مورد تأمل نماییم: الف) منظور از مصلحت و منفعتی که در کلام امام علیه السلام آمده چه میزان منفعت و چه نوع منفعتی است؟ آیا اگر منفعت چیزی بسیار اندک باشد و مفسده ی آن بسیار زیاد باشد مصداق کلام فوق است و مقتضی صحت بیع را دارد؟ مثلاً اگر کسی بخواهد از آلات موسیقی و قمار که از جنس چوب می باشند به عنوان هیزم استفاده کند آیا چنین بیعی میتواند صحیح باشد؟ به بیان دیگر: آیا برای اطلاق «دارای منفعت بودن» یک چیز، منفعت نوعی و شأنی ملاک است و یا منفعت شخصی؟ ب) آیا ماهواره دارای منفعت قابل اعتنای عقلانی می باشد یا خیر؟ در پاسخ به قسمت «الف» که به منزله ی کبرای قیاس برای قسمت «ب» می باشد، شیخ انصاری (ره) ابتدا می فرمایند: «لا مانع من التزام جواز بیع کلّ ما له نفعٌ ما» (مکاسب ج ۱ ص ۱۵۸) یعنی مانعی برای اینکه قائل بوجود مقتضی صحت بیع هرچیزی که نفع مختصری داشته باشد وجود ندارد. منظور ایشان این است که اگر ما باشیم و ادله ی عقلی و شرعی، حکم به جواز هرچیزی که نفع مختصری داشته باشد صحیح به نظر می رسد. اما چند سطر بعد ایشان می فرمایند که اینجا اجماعی داریم که مانع حکم قبل می شود. اجماعی که اگر تأمل کنیم می بینیم که ظاهر بعضی اخبار نیز همین معنا را می رساند، اجماع بر منفعت حساب نشدن منافع نادره: «فالعمدۀ فی المسئلۀ الاجماع علی عدم الاعتناء بالمنافع النادره و هو الظاهر من التأمل فی الأخبار ایضاً» (همان منبع) پس نهایتاً نظر شیخ اعظم این می شود که منفعتی می تواند مورد اراده ی طرفین معامله باشد و مقتضی صحت بیع گردد که منفعتی قابل توجه برای عقلا باشد، نه منفعتی نادر و خاص ولو مورد تأیید عقلا و حلال. روایت دیگری هم در این مورد هست (موضوع منفعت مطلقه را محدود می کند) که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند: «لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَبَاعُوهَا وَ أَكَلُوا أَثْمَانَهَا» شیخ انصاری (ره) در مورد این روایت می فرمایند که علیرغم اینکه پیه (دنبه) منافی غیر از خوردن هم

دارد و با اینکه آنچه که بر یهودیان حرام شده بود خوردن آن بوده است، در این روایت یهودیان به طور مطلق به خاطر خرید و فروش پیه لعنت شده اند درحالیکه ممکن است آنها یا بعضی از آنها پیه را برای مصرفی غیر از خوردن (مثل سوزاندن برای تولید نور و گرما) خرید و فروش کرده باشند. این نشان می دهد که «[حرم] ما یحرم منفعت الغالبه مع اشماله علی منفعه نادره محلله» (مکاسب ج ۱ ص ۱۵۹) یعنی آن چیزی که منفعت غالبی آن حرام است، اگرچه منفعت نادر حلالی هم داشته باشد، حتی به خاطر آن منفعت حلال هم قابل خرید و فروش نیست و منفعت نادر در نظر شارع کالمعدوم می باشد لذا دیگر مقتضی ای برای صحت بیع وجود ندارد. نتیجه ی این بحث این می شود که درست است که آلات قمار این کاربرد حلال را دارند که می شود از آنها به عنوان هیزم و ماده ی سوختنی استفاده کرد ولیکن چنین منفعت نادری (اگرچه حلال و عقلانی هم هست) مجوز بیع و شراء نمی باشد و روایت تحف العقول هم آن را شامل نمی شود، چنانچه شیخ (ره) در مورد شراب به این مطلب تصریح فرموده اند. بعد از حل شدن بحث کبرای قیاس نوبت به بررسی بحث صغروی قیاس است. یعنی باید ببینیم که آیا ماهواره دارای منفعت حلال عقلانی می باشد یا خیر. شکی نیست که ماهواره داری منافع حلالی هم هست. برنامه های علمی، سرگرمی های حلال تلویزیونی، اخبار هواشناسی و لذا ما در این مورد بحثی نداریم، سخن ما در این است که آیا این منافع حلال در قیاس با منفعت اصلی ماهواره و برنامه های غالبی آن، منفعتی نادر محسوب می شود یا خیر. اگر این منافع نادر باشد، مقتضی صحت بیع را ندارد ولی اگر منافع معتدبه و قابل اعتنایی باشد، از لحاظ مقتضی مشکلی وجود ندارد و نوبت به بحث موانع می رسد. این بحث مسلماً بحثی موضوعی است. تشخیص موضوع هم به عهده ی مکلف می باشد لیکن سیره ی فقههای عظام همواره بر این بوده است که در بسیاری از موارد موضوع شناسی نیز بحث می کرده اند پس خوب است ما هم به تبع ایشان قدری در این مورد صحبت نماییم. اتفاقاً مصداق شناسی در عصر کنونی بسیار بسیار لازم می باشد چرا که فقیه است که حکم و موضوع کلی را به خوبی و با همه ی ابعاد و جزئیاتش می شناسد لذا در بسیاری موارد تنها اوست که می تواند به درستی تشخیص دهد فلان شیء خارجی یا فلان فعل خارجی مصداق این موضوع کلی هست یا خیر. بنابراین لازم است از طرف فقههای عظام گروهی مأمور دیدن برنامه های مختلف ماهواره شوند و مجموعاً تشخیص دهند که آیا ماهواره دارای منفعت حلال قابل اعتنایی هست یا خیر. بنده تا آنجایی که خودم جست و گریخته برنامه های ماهواره

ای را دیده ام و تا آنجایی که با کسانی که ماهواره دارند تعامل داشته ام و یک استقرائی دراین مورد داشته ام به این نتیجه رسیده ام که ماهواره منفعت حلال قابل اعتنا ندارد. شاید این حرف برای شما قابل پذیرش نباشد و بفرمائید که این همه شبکه های مفید هست که می توان از آنها استفاده نمود مثل شبکه های استانی یا جام جم. همچنین شاید بفرمائید که در بسیاری از همان شبکه های غیرمجاز هم برنامه های مجاز و خوبی وجود دارد. بنده عرض می کنم که حرف شما صحیح است لیکن «نادر» بودن یک منفعت امری است که در «مقایسه» با منافع غالبی بدست می آید و نه در نگاه صرف به این منفعت. یعنی باید ببینیم که آیا در عرف مردم منافع اینچنینی برای ماهواره منفعت نادر حساب می شود یا قابل اعتناء؟ آیا در عرف مردم کسی به این خاطر ماهواره می خرد یا خیر؟ به نظر می رسد که خیر، ماهواره کالائی است که عرفاً برای دیدن فیلم ها و سریال های مبتذل، دیدن «شو»ها و رقصها و یا گوش دادن به اخبار رسانه های دروغ پردازی چون بی بی سی خریداری می شود و نه دیدن برنامه های شبکه های استانی و مستندهای علمی! و باوجود وتکثیر شبکه های داخل کشور دسترسی به جام جم، مستندو.... بسیار آسان است و قطعاً نیازی به ماهواره نیست.

بخش سوم: آسیب‌های ماهواره از منظر آیات و روایات

آسیب‌های ماهواره شامل آسیب‌های فردی، روحی و روانی، خانوادگی، اجتماعی و دینی و اعتقادی می باشد که با توجه به احادیث و آیات قرآن مورد بحث قرار گیرد. امروز ما با غول و پرنده افسانه‌ای ۱۷ هزار سر و دست و پای روبه‌رو هستیم که همه دنیا را به هم می‌دوزد و مرتبط می‌کند، غولی که چنگال‌های نحس خود را در بدنه خانواده فرو می‌کند و نگوییم در یک آن بلکه با چند پرده نمایش سفره، خانه و خانواده را بر می‌چیند که اگر برای قدیمی‌ها از این غول می‌گفتی دهانشان از تعجب باز می‌ماند که مگر می‌شود بله امروز سر از قبر در بیاورند و ببینند که این غول چگونه همسران را سر به هوا کرده و رو به طلاق و فرزندان را به اعتیاد و فساد دعوت می‌کند و چطور فرهنگ‌ها را مسخر خود و چطور آداب و رسوم و اعتقادات و ارزش‌ها را به یک باره می‌بلعد و جز خسران زیان تباهی باقی نمی‌گذارد. در این مقاله کوتاه به بخشی از اهداف ماهواره و آسیب‌های ناشی از برخی از شبکه‌ها و همچنین راهکارها توجه شده است.

الف) آسیب های فردی (روحی و روانی ، متأثر از فیلم های مبتذل و خشن)

روان پریشی: مردی که همواره در ماهواره نامحرم را با آن بدن نیمه عریان و آرایش شده ببیند و نتواند به آرزوی خود برسد. به صورت عقده در خود ریخته و دچار بیماری روان پریشی خواهد شد. عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ كَانَ جَالِسًا فِي أَصْحَابِهِ إِذْ مَرَّتْ بِهِمْ امْرَأَةٌ جَمِيلَةٌ فَرَمَقَهَا الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ فَقَالَ ع إِنَّ عَيْنَ هَذِهِ الْفُحُولِ طَوَامِحُ وَإِنَّ ذَلِكَ سَبَبُ هَيْبَتِهَا فَإِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى امْرَأَةٍ تَعْجِبُهُ فَلْيَلَامِسْ أَهْلَهُ فَإِنَّمَا هِيَ امْرَأَةٌ كَأَمْرَةٍ رَوَيْتُ شَدَّهِ زَنِى زَيْبَا مِنْ أَمَامِهَا عَمُودَ وَنَمُودَ وَعَدَايَ مِنْ أَنْهَا بَهْ أَوْ خَيْرَ شَدَّهِ زَنِى زَيْبَا مِنْ أَمَامِهَا (عليه السلام) در میان یارانش نشست بود که زنی زیبا از کنار آن ها عبور نمود و عده ای از آن ها به او خیره شدند پس امام (عليه السلام) فرمود: همانا دیدگان این بزرگان طمع کار است و این نگاه های خیره سبب ایجاد تصور ذهنی می شود بنابراین، هنگامی که یکی از شما به زنی نگاه کند که از او خوشش بیاید باید با همسر خود آمیزش کند، (و بداند) آن زن، زنی است همچو زن خودش. أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ مَنْ تَعَلَّقَ قَلْبُهُ بِالدُّنْيَا تَعَلَّقَ قَلْبُهُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ هُمْ لَا يَفْنَى وَ أَمَلٍ لَا يُدْرَكُ وَ رَجَاءٍ لَا يُنَالُ. امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر کس قلبش به دنیا تعلق پیدا کند قلبش به سه خصلت تعلق پیدا کند. گرفتاری که تمام نمی شود، و آرزوی که درک نمی کند و امیدی که به آن نمی رسد. وَ قَالَ ع مَنْ أَمَلَ فَاجِرًا كَانَ أَذْنَى عُقُوبَتِهِ الْحَرَمَانُ ؛ هر کس آرزوی گناه داشته باشد کمترین عقوبتش پشیمانی است .

حسرت و پشیمانی: أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ النَّظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ وَ كَمْ مِنْ نَظَرَةٍ أَوْرَثَتْ حَسْرَةً طَوِيلَةً ؛ امام صادق (عليه السلام) فرمود: نگاه (حرام) تیری از تیرهای مسموم شیطان می باشد؛ و چه بسا نگاه حرامی که حسرت و پشیمانی (روانی) طولانی را به جای می گذارد .

خود ارضایی: دیدن صحنه های محرک و شهوت انگیز در فیلم های ماهواره مخصوصاً برای جوانانی که توان اطفاء شهوت از راه شرعی را ندارند، موجب روی آوردن به دفع شهوت از راه استمناء می گردد.

افسردگی شدید و گاه همراه با خودکشی: انحطاط و دور افتادگی از اصل خود با دیدن انواع و اقسام فیلم‌ها و به وجود آمدن احساس پوچی و بی هویتی و دور شدن از یاد خدا و هجوم تاریکی‌ها و بیماری‌های روانی انسان را به سمت خود کشی سوق می‌دهد.

ب) آسیب های اجتماعی

ایجاد روابط نا سالم: با به نمایش گذاشتن انواع فیلم‌های شهوت انگیز و روابط نا مشروع کم روابط نا سالم بین زن و مرد نا محرم عادی شده و منجر به فساد خانواده و اجتماع می‌گردد. افزایش جرایم توسط نمایش تصاویر خشونت بار: سهل و آسان نشان دادن کشتار و قتل و هر گونه جنایت با سلاح سرد و گرم ترس بیننده را فرو می‌ریزد و موجبات بالا رفتن آمار جرم و جنایت در جامعه را پدید می‌آورد. ترویج مد گرایی و ارائه مد های آرایشی و پوشش زننده: امام صادق (علیه السلام): اوحی الله عز و جلالی النبی من الانبیاء قل للمؤمنین: لا تلبسوا لبس اعدائو لا تطمعوا طعام اعدائی ولا تسلكوا مسالك اعدایی، فتكونوا اعدائی کما هم اعدائی : خداوند بزرگ به پیامبری از پیامبران وحی نمود که به مؤمنین بگو: لباس دشمنان مرا نپوشید، غذای آنان را نخورید و از راه آنان نروید (آنان را الگوی خود قرار ندهید) که در این صورت از دشمنان من محسوب می‌شوید، همان طور که آنان دشمنان من هستند . ترویج عقاید و فرقه های نادرست و غیر اخلاقی مثل شیطان پرستی: از بین رفتن قبح روابط غیر اخلاقی در بین مردم: قال الله تبارک و تعالی : ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشه فی الذین آمنوا لهم عذاب الیم : برای کسانی که دوست دارند در باره مؤمنان تهمت زنا شایع شود، در دنیا و آخرت عذابی دردآور مهیاست خدا می داند و شما نمی دانید .

نابود کردن فرهنگ مردم جهان، اعم از سنت‌ها، آداب و رسوم.

تلاش بر ایجاد هیجانات، خوشی‌ها، تفریحات، سرگرمی‌های کاذب در بین مردم.

ایجاد فرهنگ مصرف و تبلیغ کالاهای غربی و دور نگه داشتن مردم از خودکفایی

سست شدن بنیان خانواده (اختلاف بین خانواده بین همسران - مرزها و حریم خانواده را می شکند - طلاق و جدایی را فراهم می کنند). قال الله تبارک تعالی: قوا انفسکم واهلیکم نارا: خود و خاندانتان را از (عذاب) آتش حفظ کنید. (تحریم آیه ۶)

پایین آمدن سطح رضایتمندی همسران: مرد و یا زنی که همواره صحنه های مستهجن به واسطه فیلم های ماهواره برای او عادی شده باشد دیگر به واسطه همسر راضی نمی گردد. و این اولین قدم فساد زن و مرد در خانواده می باشد. عَنْ عَلِيٍّ ع فِي حَدِيثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلْيَاتِ أَهْلَهُ فَإِنَّ عِنْدَ أَهْلِهِ مِثْلَ مَا رَأَى فَلَا يَجْعَلَنَّ لِلشَّيْطَانِ عَلَى قَلْبِهِ سَبِيلًا لِيَصْرِفَ بَصَرَهُ عَنْهَا؛

علی (علیه السلام) فرمود: هرگاه از زنی خوشتان آمد نزد همسر خود بروید (وبا او رابطه زناشویی برقرار کنید). زیرا همسر شما هم مثل اوست و برای شیطان در قلب خود راهی قرار ندهید، تا اینکه آن زن از خاطر شما برود.

الگو گیری غلط: قال رسول الله (صلی الله علیه وآله): لا يَتَّبِعُ الزَّيُّ بِالزَّيِّ حَتَّى يَشْبَهَ الْخَلْقَ بِالْخَلْقِ، وَمَنْ شَبِهَ بِهِ قَوْمٌ فَهُوَ مِنْهُمْ: شکل ها به یکدیگر همانند نمی گردد، جز آنکه خلق و خواها به هم نزدیک گردد، و هرکس خود را شبیه گروهی سازد، از آنان به شمار می رود.

ایجاد فراموشی هدف: علی (علیه السلام): مَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ طَالَ شَقَاؤُهُ وَ غَمُهُ: آن شخص که دنیا بزرگترین هدف وی باشد، همواره گرفتار بدبختی و اندوه خواهد شد.

فراموشی معاد: با توجه دادن به دنیای محض و لذت های زود گذر و فانی کردن مردم در اینکه نیست و جز این نیست مانع از توجه مردم به آخرت می شوند.

إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِهِ مَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ کسانی که از راه خدا گمراه شوند، عذاب شدیدی به خاطر فراموش کردن روز حساب دارند!

تباهی خرد و اندیشه: قال علی (علیه السلام): قد خرقت الشهوات عقله: شهوت ها خرد او را تباه کرده است.

طغیان و سرکشی: قال الله تبارک و تعالی: کلا ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی: باز چرا انسان از کفر و طغیان باز نمی‌ایستد. با تماشای برنامه های مستهجن و محرک جنسی شهوت طغیان می‌کند و دست به کفر و عصیان و جرم می‌زند .

ایجاد پشیمانی: قال صادق (علیه السلام): ان الحسرة و الندامة والویل کله لمن لم ینتفع به ما ابصر ومن لم یدر الامر الذی هو علیه مقیم، انفع هو له ام ضر؟: حسرت و پشیمانی و نگون ساری برای کسی است که از آنچه بر آن بینایی دارد، بهره نگیرد و نداند کاری که می‌کند برای او سود دارد یا زیان .

پس از صرف بیهوده عمر در تماشای فیلم‌های لغو و تأثیر پذیری و خلق و خوی حیوانی پیدا کردن در پایان چیزی جز حسرت و اندوه بر جای نمی‌ماند.

تزلزل اعتقادی: در شبکه‌های مختلف حتی با نام دین به راحتی ایجاد شبهات مختلف کرده و با مغلطه و سفسطه افکنی بدون اینکه مناظره ای یا جواب‌دهنده‌ای باشد، به مبانی و ریشه های یک دین حمله می‌کنند و عده ای از مردم که متأسفانه دارای معلومات کافی در آن بحث نیستند فریب شیادهایی را می‌خورند که با شیطان قرینند .

وارونه سازی و پایمالی فضیلت‌ها: در تحت لوای بیان تفسیر یا بیان دستورات الهی آن چنان ارزش‌ها و فضیلت‌های دینی را وارونه جلوه می‌دهند که هر بیننده‌ای فکر می‌کند فقط اوست که راست می‌گوید .

-فراموش کردن یاد خداوند: قال الله تبارک و تعالی: وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِکْرِی فَإِنَّ لَهُ مَعِیشَةً ضَنْکاً وَ نَحْشُرُهُ یَوْمَ الْقِیَمَةِ أَعْمًی (و هر کس از یاد من روی گردان شود، زندگی (سخت و) تنگی خواهد داشت و روز قیامت، او را نابینا محسور می‌کنیم !

تمسخر و استهزاء آیات الهی: قال الله تبارک و تعالی: وَلئن سألْتهم لیقولن انما کنا نخوض ونلعب قل ابالله و آیاته و رسوله کنتم تستهزؤن: و اگر از آن‌ها بپرسند چرا سخریه و استهزاء می‌کنید پاسخ دهند که ما به مزاح و مطایبه سخن راندیم . ای رسول بگو به آن‌ها آیا با خدا و آیات خدا و رسول خدا تمسخر می‌کنید .

پخش شایعات: خداوند متعال می فرماید: وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَ لَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ لَا تَبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

و چون از ناحیه کفار خبری از امن و یا خوف به این سست ایمان ها برسد آن را منتشر سازند، در حالی که اگر قبل از انتشار، آن را به اطلاع رسول و کارداران خویش رسانده، درستی و نادرستی آن را از آنان بخواهند، ایشان که قدرت استنباط دارند، حقیقت مطلب را فهمیده، به ایشان می گویند و اگر فضل و رحمت خدا بر شما نبود جز مواردی انگشت شمار هر لحظه شیطان را پیروی می کردید .

سخنان جذاب و نفاق انگیز در لوای دین: وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسْتَنْدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صِيحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ (ای رسول تو چون (از برون) کالبد جسمانی آن منافقان را مشاهده کنی (به راستگی ظاهر) تو را به شگفت آرند و اگر سخن گویند (بس چرب زبانند) به سخن هایشان گوش فرا خواهی داد (ولی از درون) گویی که چوبی خشک بر دیوارند (و هیچ ایمان و معرفت ندارند و چون در باطن نادرست و بد اندیشند) هر صدایی بشنوند بر زبان خویش پندارند. ای رسول (بدانکه) دشمنان (دین و ایمان) به حقیقت اینان هستند از ایشان بر حذر باش، خدایشان بکشد چقدر (به مکر و دروغ) از حق باز می گردند .

فتنه انگیزی و سخنان اراجیف: لَوْ خَرَجُوا فَيَكُمُ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَ لَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَ فَيَكُمُ سَمَاعُونَ لَهُمْ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ (اگر با شما بیرون شده بودند در کارتان جز فساد نمی افزودند و میان شما اراجیف انتشار داده ، فتنه جویی می کردند و (چون) در میان شما زود باوران (نیز) بودند (در نتیجه تحت تأثیر اراجیف آنان قرار می گرفتند) و خدا ستمکاران را خوب می شناسد .

ایجاد شک و دودلی: إِنَّمَا يَسْتِزْنِكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ ارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

تنها کسانی که به خدا و روز جزا ایمان ندارند و دل هایشان به شک افتاده و در شک خویش سرگردانند از تو اجازه می‌خواهند .

تضعیف ایمان‌ها و دعوت به کفر: وَذَکْیَکْثِیْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْکِتَابِ لَوْ یَرُدُّوْنْکُمْ مِّنْ بَعْدِ اِیْمَانِکُمْ کُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَیَّنَ لَهُمْ الْحَقُّ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰی یَاْتِیَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ

بسیاری از اهل کتاب دوست می‌دارند و آرزو می‌کنند ای کاش می‌توانستند شما را بعد از آنکه ایمان آوردید به کفر برگردانند و این آرزو را از در حسد در دل می‌پرورند بعد از آنکه حق برای خود آنان نیز روشن گشته، پس فعلاً آنان را عفو کنید و نادیده بگیرید تا خدا امر خود را بفرستد که او بر هر چیز قادر است .

ایجاد دهکده جهانی جهت اینکه همه را مطیع هوی و هوس خود کنند: وَ لَنْ تَرْضٰی عَنْکَ الْیَهُودُ وَ لَا النَّصَارٰی حَتّٰی تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ اِنْ هَدٰی اللّٰهُ هُوَ الْهَدٰی وَ لَنْ اَتَّبِعَ اَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِیْ جَآءَکَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَکَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلٰی وَ لَا نَصِیْرٌ (یهود و نصاری هرگز از تو راضی نمی‌شوند مگر وقتی که از کیش آنان پیروی کنی بگو تنها هدایت، هدایت خدا است و اگر هوی و هوس‌های آنان را پیروی کنی بعد از آن علمی که روزیت شد، آن وقت از ناحیه خدا نه سرپرستی خواهی داشت و نه یابوری .

در حال کید و فریب: اِنْ تَمَسَّسْکُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمُ وَ اِنْ تُصِیْبْکُمْ سَیِّئَةٌ یَفْرَحُوْا بِهَا وَ اِنْ تَصْبِرُوْا وَ تَتَّقُوا لَا یَضُرُّکُمْ کِیْدُهُمْ شَیْءًا اِنَّ اللّٰهَ بِهِ مَا یَعْمَلُوْنَ مَحِیْطٌ. : اگر خیری به شما برسد آن‌ها ناراحت می‌شوند و اگر مصیبتی برسد خوشحال می‌گردند و شما اگر صبر کنید و از خدا بترسید، کید آن‌ها هیچ ضرری به شما نمی‌زند که خدا به آنچه می‌کنید، احاطه دارد .

بخش چهارم: تأثیر منفی ماهواره بر روابط بین افراد، اختلاف خانوادگی و شکستن حریم‌های خانواده

وقتی افراد در برنامه‌های ماهواره می‌بینند که افراد چقدر با انزوای طلبی و حتی مقابله با افراد خانواده‌اشان و یا حتی خیانت به آنها می‌توانند موفق باشند، این خانواده را به سوی اختلافات

داخلی، کم اهمیت شدن نقش پدر، ایجاد اختلاف بین زوجین ودوری فرزندان از والدین می کشاند. یا در سوی دیگر وقتی که پدر یا مادری به همراه پسر یا دختر جوانشان نظاره گر تصاویر فیلمی هستند که در آن یک معاشقه ولو خفیف صورت گیرد، همین مسئله موجب از بین رفتن پرده های حجاب بین افراد خانواده ودر نتیجه شکستن قبح افعال می گردد. تنها خدا می داند که در خانواده ای که قبح افعال شکسته شده باشد، چه اتفاقات بدی رخ خواهد داد. حضرت علی در مورد حیا فرمود. الحياء فعل القبیح یعنی حیا از انجام افعال قبیح جلو گیری می کند. وواضح است که در نبود حیا وشکسته شدن حریم خانواده چه اتفاقات شومی رخ خواهد داد .

الف) ترویج هوس خواهی و تنوع طلبی

آنچه در سریال ها وفیلم های نمایش داده شده در ماهواره مشاهده می شود، بازیگرانی هستند که صرفاً به خاطر زیبایی هایشان جلوی دوربین ها حاضر می شوند، ودر سرتاسر پخش برنامه، زیبایی های ظاهری وجسمی شان به صورت بسیار پر رنگ نمایش داده می شود به گونه ای که محرک شهوات افراد باشد. در طرف دیگر قضیه عموم سریال ها وفیلم هایی که برای مخاطب ایرانی و مسلمان ماهواره آماده سازی می شود، سعی می شود که در آن برای افراد حق چشیدن روابط دیگر علاوه بر روابط زناشویی را محفوظ بدارند. همین مسئله علی الخصوص در مردان موجب این می گردد که حتی برای تفریح که شده به دنبال رفع عطش تنوع طلبی شان باشند. وحتی اگر به دلایل خود داری از انجام اعمال خارجی اعمال، خود داری کنند، ولی ذهنشان درگیر این مسئله باشد. کمترین اثر این آسیب کم رنگ شدن رابطه عاشقانه بین زن ها وشوهر ها وعدم رضایت وتمایل جنسی خواهد بود. در حوزه فردی هم مهم ترین آسیب های ماهواره در حوزه فردی و شخصیتی و تشّت ونا آرمی فکری وعدم امنیت روانی، عدم اعتماد به اطرافیان ودروغگو دانستن همه یا اکثر افراد، ایجاد روحیه دو گانگی شخصیتی در دراز مدت وبروز ناهنجاری های فردی واجتماعی، القای افسردگی وغم ونا امیدی به ویژه در بین جوانان، سیاه نمایی ومسموم کردن جو فکری ،همچنین ترویج هیجان کاذب خصوصاً در ابعاد سیاسی واحساسی انسان می باشد. همچنین مهم ترین آسیب های ماهواره در بحث فرد در خانواده تضعیف ونا دیده گرفتن پیوند ،حق مسلم زناشویی، القای تجربه به چندین باره عشق توسط زن ومرد حتی بعد از ازدواج، بی فرهنگ وبی کلاس معرفی کردن والدین دارای فرهنگ سنتی

واصیل، القای موضوع که عشق گمشده هر فرد، دنبال او می گردد و معرفی دوست دخترها و دوست پسرها به عنوان دوستان خانوادگی و نه تنها به عنوان عاشق و معشوق می باشد .

ب) ویران کردن بنیان خانواده

در خانواده با معیارهای اسلامی، مرد احساس مسؤولیت عمیقی در قبال اعضای خانواده‌ی خود دارد و خود را موظف به حفظ حریم خانواده می‌داند و این تلقی باعث تعهد مرد به بانوی خانه خود و فرزندان برای تأمین نیازهای آنها می‌شود. در برنامه‌های ماهواره‌ای مرد خانواده به عنوان یک فرد مطرح می‌شود که امیال فردی‌اش معیار رفتارهای او هستند. چنین فردی خود را متعهد به دیگر اعضای خانواده نمی‌داند و خود او مقدم بر تمام مناسبات خانوادگی است و برای تأمین امیال و نیازهای خود می‌تواند روابط مقدس خانوادگی را زیر پا بگذارد. چنین مردی مطلوب زن ایرانی و غیرت زنانه‌ی او نیست و لذا مرد خانواده را تکیه‌گاه محکم خود و فرزندانش می‌خواهد. از سوی دیگر برنامه‌های ماهواره‌ای زن را نیز به همین ترتیب یک فرد تعریف می‌کند که امیال او مقدم به هر فرد دیگر از جمله اعضای خانواده است. چنین زنی نیز مطلوب مرد در خانواده‌ی ایرانی با آموزه‌های اسلامی نیست که زن را مدیر منزل و مسئول تربیت فرزندان و تنظیم ارتباطات اجتماعی تلقی می‌کند. بر همین قیاس فرزندان در خانواده‌ی اسلامی دارای نقش‌ها و موقعیت‌های تعریف شده هستند که حقوق و تکالیفی را در رابطه با پدر و مادر و خانواده بعنوان یک نهاد به عهده دارند. برنامه‌ها و سریال‌های ماهواره‌ای این نقش‌ها را دگرگون معرفی می‌کنند و برای مثال یک دختر یا پسر جوان در خانواده‌ی غربی را آزاد از تعهدات به پدر و مادر و نهاد خانواده نشان می‌دهند. چنین تصویری باعث تعارض نقشی در فرد می‌شود و در حالی که فرهنگ و واقعیات زندگی او تکالیف دیگری برای او تعریف کرده‌اند و البته متناسب با این تکالیف، حقوقی نیز برای او در نظر گرفته‌اند که فرزند یک خانواده‌ی غربی از آنها محروم است. بر این اساس برنامه‌های ماهواره‌ای با تعقیب یک خط سیر فکری که مهمترین مفهوم آن «فردگرایی» است، سعی در بازاندیشی مناسبات خانوادگی دارد. اولین گام در این مسیر تعریف مجدد نقش‌های اعضای خانواده است. در حالی که این نقش‌ها و حقوق و تکالیف تعریف شده برای آن، حاصل پیشینه دیرین خانواده در ایران بر اساس تعلیم اسلامی است و اجزای آن با هم انطباق یافته‌اند و به هماهنگی رسیده‌اند. بر این مبنا برخی از مهم ترین آسیب‌های ماهواره برای

خانواده و اعضای آن در کشور ما عبارتند از؛ ترویج فردگرایی، بازاندیشی نقش‌ها، تعارض فرهنگی، ناآرامی ذهنی و نارضایتی، که خود در میان زنان و مردان و فرزندان خانواده و نهایتاً بعنوان اعضای اجتماع، اثرات متفاوتی دارد. با تضعیف خانواده، تکیه‌گاه فرد و پایگاه اجتماعی و اقتصادی‌اش تضعیف می‌شود و باید پیش از نهادهای فرهنگی یا سیاسی، خود فرد جلودار مبارزه با عناصر بیگانه و متعدد به حریم خانواده‌اش باشد.

نتیجه گیری

در عصر حاضر را که عصر دوم رسانه ها و یا عصر ارتباطات می نامند، پیشرفت علوم و فناوری، چنان رشد سریعی دارد که توان مقاومت در برابر آن به سختی امکان پذیر است و راه اندازی شبکه های متعدد ماهواره ای در سراسر دنیا نیز می تواند موجب نوعی جنگ روانی عظیم گردد. حتی اگر بخواهیم ابعاد منفی را نادیده بگیریم و جنبه های مثبت موضوع مورد بحث را که ممکن است مفید و سازنده هم باشند در نظر آوریم، باز هم این واقعیت وجود دارد که کشورهای دریافت کننده امواج، هیچ گونه نقش و دخالتی در انتخاب برنامه نخواهد داشت و این امر برخلاف اصل حاکمیت دولت ها در عرصه حقوق بین الملل است. هدف شبکه های ماهواره ای تغییر الگوی نگرشی و رفتاری خانواده ها می باشد. این برنامه ها قصد دارند نوع تفکر و بینش سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ما را تغییر دهند و مصرف گرایی را میان تماشاگران نهادینه کنند. این نوع شبکه ها ابتدا مغز مخاطبان خود را تسخیر و در ادامه آنچه خود دوست دارند را به آن ها القا می کنند. شبکه های ماهواره ای به دنبال کانالیزه کردن جریان های فرهنگی هستند به این معنی که تمام جویبارهای کوچک فرهنگی به رودخانه اصلی که جهان بینی آن هاست منتقل شوند. این ها قصد دارند زبان، گفتار و بینش های خرده فرهنگ ها را تغییر دهند و به سمت فرهنگ غرب ببرند. القاءات شبکه های ماهواره به مخاطبان خود تا حدی زیاد تأثیر گذار است که به هیچ عنوان نمی توان ا دعا کرد بزرگسالان از آسیب های آن مصون هستند و تنها باید نوجوانان و جوانان را در این خصوص واکسینه کرد. سریال های ماهواره ای عاملی در تحول بسیاری از خانواده های ایرانی می باشند، زمانی که اعضای خانواده ساعت ها به مشاهده برنامه های مختلف ماهواره از جمله سریال های خانوادگی می پردازند، رعایت بسیاری از ارزش ها از جمله حریم میان زن و مرد برای آن ها کم رنگ می شود؛ هم اکنون دختران و پسران جوان

تحت تأثیر شبکه های ماهواره ای خیلی راحت بدون در نظر گرفتن جنس با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند، به گونه ای که شاهد افزایش ارتباطات نامشروع خانوادگی هستیم و ارزش های خانوادگی که در پناه آن ارتباطات میان زن و مرد نامحرم محدود می شد، کنار گذاشته شده است. در اینجا باید خاطر نشان کرد که امروزه هیچ کشوری بی نیاز از جوامع و کشورهای دیگر نیست و ارتباط متقابل و تعامل سازنده دادوستدهای اقتصادی، فرهنگی، سیاسی از ضرورت های زندگی در جهان کنونی است. ما به ناچار، چه بخواهیم و چه نخواهیم، وارد این مرحله شدیم. ما نمی توانیم مرزهای خود را بر روی دیگران ببندیم، حتی اگر هم بخواهیم نمی توانیم این کار را بکنیم. به جای آن که جهانی شدن و رشد گسترده وسایل ارتباطات جمعی به خصوص شبکه های ماهواره ای را یک خطر تلقی بکنیم خود را برای مواجهه منطقی با آن آماده کنیم. بنابراین جهت گیری هم گرایی جامعه شناسی معاصر به سمت پذیرفتن اهمیت روز افزون استفاده از ماهواره درپخش برنامه های تلویزیونی و امکان استفاده از صدها شبکه تلویزیونی و بالا بردن قدرت انتخاب افراد است، استفاده فزاینده از ماهواره ها به عنوان شاهره در فرآیند هویت بخشی و شکل گیری آن در جامعه نقش پیدا می کنند.

منابع و مأخذ

- قرآن کریم ، محمودیان ، مهدی ، بیت القرآن امام علی (علیه السلام) ، قم.
- آزاد، تقی، رسانه ها و فرهنگ ،سروش (صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران) ، تهران ، چاپ اول ، ۱۳۷۶
- آقایوسفی، علیرضا و دیگران ،روان شناسی عمومی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ اول، ۱۳۸۶
- اسماعیلی ،علی محمد ، جنگ نرم در همین نزدیکی، تهران ، انتشارات ساقی ، چاپ اول ، ۱۳۸۹
- اشرافی، داریوش ، مشارکت ایران در پخش مستقیم برنامه های ماهواره ای» ، حقوق بین الملل و پخش مستقیم برنامه های ماهواره ای ، به کوشش گروه مطالعات حقوقی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ، تهران، نشر سروش ، ۱۳۸۰
- بروجردی عبده محمد، کلیات حقوق اسلامی، تهران، انتشارات رهام، چاپ اول، سال ۱۳۸۱
- پارسا، محمد، زمینه نوین روان شناسی، تهران، انتشارات بعثت، چاپ بیستم، ۱۳۸۳
- ثقة الاسلام ابی جعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق الکلینی الرازی، اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی، تهران ، جلد پنجم ، انتشارات علمیه اسلامیة ، ۱۳۵۹
- جبارلوی شیستری ، کاظم ، تهاجم فرهنگی –آسیبها و راهکارها ، جلد اول ، تهران ، انتشارات نگاه ، چاپ اول ، ۱۳۸۲
- جعفری لنگرودی محمد جعفر ، دانشنامه حقوقی، جلد دوم، تهران، انتشارات امیر کبیر، چاپ سوم ، سال ۱۳۷۲

- حسن زاده ، محمد ، رحمت الله فتاحی ، جریان جهانی اطلاعات و چشم انداز ملی ما. فصلنامه کتاب . دوره ۱۵ ، تهران ، شماره ۲ ، تابستان ۱۳۸۶
- خامنه ای، سیدعلی، مکتوب، تارنمای شخصی، قابل دسترسی در سایت دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت ا...العظمی خامنه ای، آخرین بازنگری ۲۵ فروردین ماه ۱۳۹۱
- خدایی، عباس، پخش مستقیم برنامه های ماهواره ای از دیدگاه حقوق بین الملل، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش، تهران، ۱۳۷۹
- خیری ، حسن ، « دین ، رسانه ، ارتباطات اجتماعی » ، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی ، قم ، چاپ اول ، ۱۳۸۹
- رستگاری ، مجتبی ، فرهنگ در ماهواره ها ، ماهنامه رشد . تهران ، پاییز ۱۳۸۵
- رفیعی ، زهرا ، آسیب شناسی خانواده ایرانی ، نشریه همشهری ، ۱۳۸۴/۱۱/۲۴.
- زندى ، مجید ، چشم های شیطانى ماهواره ، نشریه جمهوری اسلامی ، ۱۳۸۵/۶/۱۴.
- ضیایی پور ، یاسر ، جهان و ارتباطات ، فصلنامه رسانه - دفتر مطالعات و برنامه ریزی رسانه ها ، تهران ، سال اول ، پاییز ۱۳۹۰
- فام ، زلفعلی ، و گروهی دیگر ، «بررسی تأثیر صنعت فرهنگ بر هویت اجتماعی با تأکید بر شبکه های تلویزیونی ماهواره ای » ، نشریه رسانه ، اطلاع رسانی و کتابداری ، شماره ۷۶ (علمی - ترویجی)، زمستان ۱۳۸۷
- کدخدایی، عباس ، پخش مستقیم برنامه های ماهواره ای از دیدگاه حقوق بین الملل، تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش، ۱۳۷۹
- گروه مطالعات حقوقی سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران، حقوق بین الملل و پخش مستقیم برنامه ها ی ماهواره ای -انتشارات سروش ۱۳۸۸

-گنجی، مهدی. دکتر حمزه گنجی، زمینه روان شناسی اتکینسون و هیلگارد، تهران، انتشارات رشد، ۱۳۸۱

-لاریجانی، علی - ملکی تبار، مجید، بررسی راهبردی - امنیتی تأثیرات ماهواره بر باورهای جوانان، علوم سیاسی، مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۲۹، بهار ۱۳۸۶

-ماهینی، محمد اسماعیل، تکنولوژی های مدرن، تهران، انتشارات البرز، چاپ اول، ۱۳۹۱

-معمد نژاد، یوسف، ماهواره های ارتباطی، تهران، انتشارات دانش، ۱۳۷۱

-مجله پژوهش و سنجش، سال نهم، شماره ۳۰ و ۳۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۱.

-مجموعه رویه قضایی کیهان، جلد دوم، آرای مدنی، چاپ ۱۳۵۳

-مک کوایل، دنیس، نظریه ارتباطات جمعی، مترجم پرویز اجاللی، تهران، دفتر مطالعات و توسعه رسانه ها، چاپ دوم، ۱۳۸۵

-مهناز کمالی راد، ارتباطات جدید، انتشارات الوند، تهران، ۱۳۸۳

-میرزایی، محمد، تکنولوژی ماهواره ها، گاهنامه دانشگاه علم و صنعت، شماره ۳، ۱۳۸۸

-نگارش، حمید، و گروهی دیگر، تبلیغ دین از منظر دین، زمزم هدایت، قم، چاپ اول، ۱۳۸۳

- The Principles Governing the Use by States of Artificial Earth Satellites for International Direct- Television Broadcasting- ۱۹۸۲

-The International Covenant on Civil and Political Rights ۱۹۶۶

-Martinez , Larry ;Communication satellites ,Power poltics in space ;Washington

,Artech House, ۱۹۸۵ .

- Lyon, D. (۲۰۱۲). Postmodernity. New York ,Columbia University Press .
- Mitchel Patrick (۲۰۱۱). National identity. London ,Oxford University Press .
- Robaka, Shamsher (۲۰۱۲). Effect of Satellite Television on the Culture of Bangladesh. New York,European Journal of Business and Management, Vol ۴,No.۹, ۲۰۱۲
- Rampal, Kuldip R (۲۰۰۹). Impact of Satellite Television on Urban Youth in India. Missouri ,Warrensburg University.
- Peterson, R. (۲۰۱۱). Social Problems. New Jersey ,Prentice-Hall

لوگو برگزارکننده و برجسته ترین حامیان معنوی همایش (بروجرد-۱۴۰۲ آذر)

جهت همکاری با بنیاد علمی قانون یار در راستای برگزاری سمینار، کارگاه های آموزشی، کنگره و نشست های علمی با موسسه تماس بگیرید ۵۲۶ و ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ مدیر پژوهش ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

موسسه قانون یار

موسسه قانون یار

موسسه قانون یار

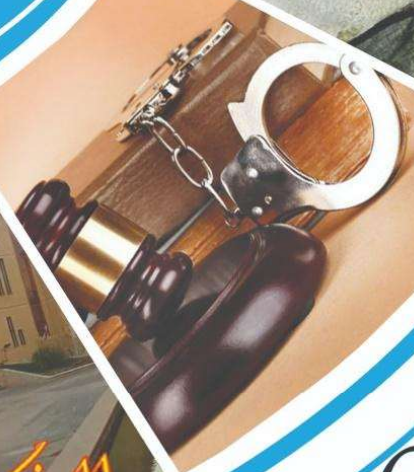
موسسه قانون یار

موسسه قانون یار

موسسه قانون یار

ششمین همایش ملی

جرم شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان در جامعه

مؤسسه ۲۴ ساعت به پژوهشگران در خصوص نگارش و ارسال مقالات ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

محورهای پذیرش مقالات پژوهشگران:

- ۱- پژوهش های مربوطه در حوزه پیشگیری از ارتکاب جرم و خودکشی
- ۲- شناخت علل و عوامل انحرافات جوانان در جامعه و ارائه راهکار عملی
- ۳- بررسی لزوم رعایت حجاب و آثار و پیامدهای آن در جامعه
- ۴- راهکارهای مبارزه با فقر، بی حجابی و فساد، اعتیاد، طلاق و
- ۵- پژوهش های مربوطه در راستای عدالت کیفری و عدالت ترمیمی
- ۶- تاثیر کیفر و مجازات در تکرار جرم و دستیابی به جامعه ای سالم
- ۷- شناسایی معضلات و آسیب های اجتماعی و ارائه راهکار حل مشکل

ایمیل همایش برای ارسال مقالات: OLOMENSANI@YAHOO.COM

مدیر هیات سیاستگذاری همایش: دکتر سیدمصطفی حسینی

شماره تماس های دبیرخانه همایش: ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ و ۵۲۶

دبیر علمی و مسئول همایش: دکتر بهنام اسدی

ارسال مقاله از طریق پیام رسان: ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

مکان و زمان برگزاری همایش: ۲۹ آذر- سالن همایش سازمان ارشاد بروجرد

ششمین همایش جرم شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان (نهاد برگزار کننده: بنیاد علمی و حقوقی قانون یار) - بروجرد-۱۴۰۲ آذر ماه ۱۴۰۳

